

## „EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . f. 3.— „ 4.50 za pol leta . f. 6.— „ 9.— za vsa leta . f. 12.— „ 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Pesamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

## EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„P. edinstvo je moč“.

**Našim tržaškim čitateljem!** Slavnemu slovenskemu občinstvu naznanjamo, da je od torka, dne 24. marca naprej, „Edinost“ na prodaj razven v onih krajih, kjer se je dobivala doslej, tudi v naslednjih tobakarnah:

**Ulica dei Forni št. 1** (Gerngross Adele),  
**S. Michele** (Herze Eliza);  
**Giulia št. 6** (Borghese Katinka);  
**Bosco „ 1** (Benk Mate);  
**Cavana „ 2** (Zanutti Adele);  
**Ghega „ 2** (Covacich Pavlina).

Uredništvo.

Upravništvo.

## Koncerta „Glasbene Matice“

dne 23. in 25. t. m. na Dunaji.

(Izv. dopis.)

I.

Izvanredni dogodek, nastop naše „Glasbene Matice“ v veliki glasbeni dvorani (Grosser Musikvereinsaal) na Dunaji mi ni dal miru ter sem se napotil tudi jaz tja v našo cesarsko prestolnico, da svojimi očmi vidim in svojimi ušesi čujem, kak utis napravi slovensko petje na dunajsko, v muzikalnih stvarih razvijeno občinstvo. Ako hočem govoriti resnico, priznati mi je, da se mi je zdel korak „Glasbene Matice“ presmel ter da sem se bal, da so pevci tega društva precenjevali svoje moči, ko so se podvrgli težavni nalogi. Nekako tesno mi je bilo torej pri srcu, ko sem, vstopivši dne 23. t. m. ob 8 uri zvečer v krasno koncertno dvorano dunajsko, da prisostvujem prvemu koncertu, videl v cesarski loži nadvojvodi Ludovika Viktorja in Evgena, zraven njiju namestnika nižjeavstrijskega grofa Kielmansegga, začasnega voditelja dunajskega magistrata, c. kr. glavarja Friebeissa in drugih dostojanstvenikov, po drugih ložah in v parterju pa cvet dunajskega muzikalnega občinstva. Sam pevec, sem se živo zamislil v duševni položaj slovenskih pevcev in pevk, ki so si bili v svesti, da gledajo na uspeh njih nastopa z zanimanjem ne le ves Dunaj, in vsa Slovenija, nego tudi po širni Avstriji vsi pravi pri-

jatelji glasbe brez razlike narodnosti ter da se bojé njih vspeha ter naprej vesele morebitnega nevspeha vsi narodni sovražniki naši, kateri v svojem slepem sovraštvu niso mogli opustiti niti te prilike, da ne bi podtikali „Glasbeni Matici“ podlih političnih namenov ter smešili slovensko umetnost vsakovrstnimi ironičnimi opazkami. Res, da so bili poslednji v veliki manjšini ter da jo velika večina dunajskih listov in dunajskega prebivalstva simpatično in vspodbujevalno pozdravljala slovenska koncerta, ali moč zlobe je vsikdar in povsodi velika in najmanjša hiba bi zadoščala, da bi jo bili izkoristili strankarski kritiki ter neusmiljeno razmesarili produkcije „Glasbene Matice“. Tesnobo pri srcu v trenutku, ko se je imel pričeti prvi koncert, pa je bilo vidno opazati na licih vsega slovanskega dela občinstva, ki je čutilo kakor jaz pomembnost vstopa našega glasbenega zavoda v veliki muzikalni svet. Točno ob 7. in pol uri začele so nastopati pevke v zalih kranjskih nošah, deloma z bogato okrašenimi „avbami“ in deloma s pečami na glavi. Bilo jih je sto! Nastopale so mirno in ponosno, sveste si, da ta dan zastopajo v tujini slovenski narod. Njih nastop me je živo spominjal na nastop pevk zbora Slavjanskega. Za pevke postavili so se pevci, nad 80, vsi v fraku, lepe in krepke slovenske postave. Okó se ni moglo nasititi čarobnega prizera slikovite skupine in dunajsko občinstvo je bilo vidno presenečeno, videče toli lepih, inteligentnih in zdravih obrazov slovenskih krasotic.

Ko je bil urejen nastop zbora, stopil je pred isti dvorni igralec gosp. Viktor Kutschera ter govoril občutkom in mojsterskim naglašanjem prolog „Zahvala Ljubljane“ (Laibachs Dank), katerega je sestavil v nemškem jeziku naš slavni pesnik Jos. Stritar nalašč za ta večer in v katerem v lepih besedah izraža hvaležnost Ljubljane za podporo Dunajčanov o priliki potresa ter čut, da je smélo početje, izraziti to zahvalo v pesmi Dunaju, ki je bil in je vedno zavetje petja. Ta krasni prolog je le povečal mojo napestost, s katero sem pričakoval prve resilne glasove iz grl naših pevcev.

Takoj po prologu zadoneli so mogočno po dvorani zvoki cesarske pesmi, pete od vsega zbora, spremljanega od orkestra dvornega gledališča. Seveda ni mogla cesarska pesem, katero pozna vsak otrok od rane mladosti, podati še nobene slike o izvežbanosti pevcev in pevk „Glasbene Matice“. Posneti je moglo občinstvo iz te točke le toliko, da imajo naši pevci lepe, čiste in krepke glase. A takoj druga točka „Musica noster amor“ (Glasba naša ljubezen), klasična skladba kranjskega skladatelja Jakoba Gallusa iz konca 16. stoletja, madrigal za šest glasov, prirejen od dr. Josipa Mantuanija, uverila je vse občinstvo, da „Glasbena Matica“ res goji ljubeznijo glasbo in posebno petje ter da ima pred sabo pevski zbor, kateremu ni izvajanje nobene skladbe pretežko. Tako precizno in čisto pela se je ta točka, da bi ne mogel najstrožji kritik prigovarjati karsibodi. Ljubko in kakor zvončki čisto zveneli so ženski glasovi, katerim so se privijali, polni in zajedno mehki moški glasovi v eno harmonično celoto. Nad vsemi pevci pa plavala je energična a zajedno mirna roka mojstra Hubada, ki ni dopuščala, da bi jeden ali drugi pevec ali jedna ali druga pevka, kakor je to večkrat navada pri najboljših pevskih zbora, skušala nadkriljevati svojim močnejim glasom sopevce ter s tem motiti ravnotežje harmonije. Leč je bil predrt, navdušeno ploskanje razlegalo se je po dvorani in muzikalni izobraženec je takoj vedel, da je s to pesmijo zagotovljen uspeh večera. Bojazni moje bilo je konec ter pomirjenim čutom vdal sem se uživanju naslednjih pevskih točk. Kdo ne pozna slovenske narodne pesmi in sicer ljubke: „Je pa davi slan'ca pala“, šegave „Prišla je miška“, sentimentalne „Luna sije“ (Fleischnov napev), razposajeno-vesele: „Bratci veseli vai!“ srčno-ljubeznjive: „Ljub'ca povej, povej!“ in nežno-nedolžne: „Škrjanček poje, žvrgoli“. Vse te pesmice, mojstersko harmonizovane za mešan zbor od gosp. pavovodje Hubada, pel je zbor tako divno, da je bilo občinstvo kar očarano. Bile so pa tudi lepo izbrane, kajti predočevale so v besedah, napevih in izvajanjih globok in nežni čut, šegavost in nedolžno veselost nepokvarjenega slo-

## PODLISTEK.

## Na vseh koncih in krajih.

IV.

Pozivljate me, gospod urednik, da utemeljim in z dokazi podprem naslov svojim listkom ter da opravičim svoj podpis, češ, da se vsebina prvih ne vjema z njih podpisom, imé pa in priimek da se Vam ne dozdevata dovolj pristna itd.

No, veste kaj: ta je pa lepa! Zdaj ste še Vi zlezli med tiste nebodijihtraba programarje in imenoslovce! Da-li nimamo že dovolj narodnih programov, gospodarstvenih načrtov in projektov ter strankarskih veroizpovedanj? Mora-li sleherni „tija v en dan“ izustena beseda imeti svoj pomén in smoter, vsako slučajno imé biti ominozno, kaj?

Odkod da imam toli konfuzen naslov? I nu: nekje tam gori na „aroškem“ sem ga pobral! Vprašate me, zakaj da ne pišem rajši: na vseh krajih in koncih, rekše: kraj je ob začetku, konec pa na — koncu, ali kali? No da! Štajerci pravijo res: začnimo od kraja, a Kranjci pričenjajo vsako stvar od konca in ti so vendar „merodavni“ in odločilni, odkar je Kranjsčina razglašena urbi et orbi za

slov. toskanščino. „Od konca!“ vskliknil je nedavno Stritar in to je vendar dovolj glasen: quos ego! Torej ostanem i jaz na vseh koncih in krajih!

Kaj da nameravam utihotapiti (pokojni dr. Zarnik bi bil rekel skriumčariti) na dan pod to tvrdko? Ma ste radovedni, ali če hočete, znatiželjni gospod urednik! Kaj neki hočem pisariti družega, nego-li prazne čenče o — vsem in ničem? Pravite, da bi bilo že dovolj morda v treh „razblinjenih“ sestavkih in da bi bil naposled čas, da začnem že kositi, ko sem klepal skrhano svojo koso, t. j. però, tri dolge tedne! No, no! Le počakajte: vse pride na dnevni red, lepo po vrsti, kakor hiše v Trstu! Star, obrabljen dovtip to, kaj ne da? Kaj hočete: „arme Leute kochen mit Wasser!“

Gledé mojega imena: Samo, da Vas mučijo dvombe, da-li sem res krščen po rimsko-katoliškem obredu na to posvetno imé? Pa zakaj ne! Saj ima i pisatelj „Pobratimov“ sinka s tem imenom! Moja konservativna mati (Bog jej daj dobro!) je res da hotela dati mi na življensko pot za spremljevalca onega blagovestnika, ki ima — čutaro na palci; a na potu v cerkvo je srečala babico in botro mojo neka ciganka ter vprašala,

na kakšno imé da me kanijo dati krstiti. Ko sta ženici imenovali izbranega mi zaščitnika, vzkliknila je bojda stara Egipčanka (no jaz je nisem slišal!): „A Jak o p! Takó se zove vsak hlapec! Dajte mu bolj nobel imé!“ In nasvetovala jima je imé prvega, jedinega ter i poslednjega kralja slovenskega! In glejte, takó sem prišel do tega slavnega imena, ne da bi me bil kdó vprašal, da-li mi ugaja oziroma prija ali ne! Seveda so mi v krstnih knjigah (no, takrat so še bile „bukve“) pripisali še drugega pristnega svetnika iz one pratike, ki imá na prvi strani sv. Jožefa; ali domači so me klicali vedno le: Samo, in pri tem je ostalo in ostane do konca mojih dni, kajti na stara leta si ne dam prekrščati sive svoje glave. Sicer pa Vam tu pošiljam svoj krstni list in — mirna Bosna!

„Nomen est omen!“ — ta latinski rek da Vam zveni po ušesih pri čitanji mojega priimka! No ti moj Bog! To je zopet takšna premlaćena fraza! Kaj Skok\*) ni pošteno slovensko imé, kakor n. pr. Brglez ali Čuk? To poslednje imé imel je pred leti kaj ženijalno zapisano nad svojo štacuno nek trgovec v Celovci in to z velikimi

\*) Moj oče je bil trd Kraševce staroslavnega Kobiljskega pokolenja; mislim, da so smem ponašati z njim!

venskega naroda. Uprav pobožni tišini mej pevanjem omenjenih narodnih pesmi sledilo je viharno ploskanje, ki ni hotelo prestat, ko se je izročil Hubadu velik lovorvenec v narodnih barvah.

V otožni pesmi „Pomladna romanca“ skladbe češkega umetnika Zdenka Fibich-a za samospeva, zbor in orkester, odlikovala sta se poleg zbora, sopranistinja gospodičina M. Ševčíkova in gosp. V. Kliment slavnega narodnega gledališča češkega. Orkestru pa bas prigovarjati, da je tu pa tam malo premočno nastopal, s čemer pa ne bodi rečeno, da je bil morda zbor prešibek. Zbor je znal nastopati jako mogočno, kedar je bilo potrebno in predpisano, a isto tako znal se je brzdati ter peti tak „pianissimo“, kakor da bi dihal; niso ga torej nekateri dunajski listi zastonj primerjali svetoslavnemu zboru Slavjanskega.

„Nazaj v planinski raj“ (skladatelj Anton Nedvéd) in „Ljubica“ (skladatelj Anton Foerster), dva krasna mešana zbora, pelajsta se precizno in finim občutkom in niansiranjem. Posebno „morendo“ zadnje pesmi bil je izveden mojstersko, tako, da je navdušeno občinstvo poklicalo pevovodjo na oder.

Sedmo in zadnjo točko „Te Deum“ pričakovalo je zanimanjem zlasti dunajsko nemško občinstvo, ker se je ta skladba že pela na Dunaju. Ta skladba sestavljena je za samospeve, zbor, orkester in orglje. Sopran pela je gospodičina Sofija Chotek, alt pa gospodičina Evgenija Hoffmann, obe udinji dunajskega pevskega društva „Singverein der Gesellschaft der Musikfreunde“. Tenor in bas pela sta gosp. Lašek in že omenjena Kliment. Pri orgljah bil je g. Karol Hoffmeister, učitelj glasbe pri „Glasbeni Matici“. Skladba „Te Deum“ je zasnovana v velikem stilu ter je tako težavna, da jo more uspešno premagati le zbor, ki stoji na višini popolnosti. Skladba popletena je težkimi fugami in disonancami. Tudi to velikansko skladbo peli so pevci „Glasbene Matice“ mojsterski, dobro podpirani od navedenih solistov.

Burne ovacije sledile so tej zadnji pesmi in očarano občinstvo se kar ni moglo ločiti iz dvorane, akoravno je koncert trajal skoraj tri ure. Vspeh „Glasbene Matice“ je bil popolen, kar je priznavalo jednodušno nemško in slovansko občinstvo. Narod, ki tako poje, ni barbar, nego kulturni narod, to so doznali ta dan vsi nasprotniki naši in tudi oni, ki ako tudi dobrohotno, vsaj skeptično sledijo našemu narodnemu gibanju na kulturnem polju.

## Naše železniško vprašanje.

### III.

Govor posl. viteza Stalitzja v seji poslanske zbornice dne 17. marca 1896.

(Dalje.)

Podana nam je torej tu situacija tega vprašanja in sicer na tak način, da za vlado ne more biti nikakega dvoma glede na izvolitev, za katero se jej je odločiti, da ustreže neoporečno merodaj-

pismenkami tako-le: TSCHUGG. Dolgo sem štel te čelarne črke in po napornem ugibanju prišel sem na sled temu ponemčurjenemu Čuk-u slovenskemu. Kaj, ko bi še jaz poskusil preinaciti svoj kratki kraški priimek? SGOGG ali če želite bolj po laškem pravopisu na pr. SCOCCA ali CAUCIG, kakoršnih spak kar mrgoli po Trstu, po Gorici, sploh v Primorju na vseh koncih in krajih. . . .

Skok, Skok! Zakaj da ne rajši Skakalec ali Skakavec: prvo ime da izraža pasivnost, poslednje pa aktivnost! Pa zakaj ne rajše kar „Skakavac“ po analogiji: „Kózarac“, kakor je pohrval naš slovenski kozárec tam doli na Zagrebškem kolo-dvoru rajni Čamernikov Cene, „Za počt!“ Kaj ne da, gospod urednik, kakó globoko smo se zagrizli v tisti slovniški kozuh! Kaj res mora opravljati vsakdoor baš tisti posel, ki ga mu nadeva — ime? Skok skači! S tem kategoričnim imperativom me gonite na delo! Mari jih ni toliko Vodopivcev na primeru, ki po vse leto ne izpijejo niti kozarca vode? Jaz sam jih poznam osobno nič manje, kakor šestero Vodopivcev.

A za Boga — kam sem zašel?! Vi me pozivljete na utemeljevanje svojega listkarskega naslova in podpisa, a jaz Vam čenčam o povsem drugih predmetih! To ima človek, ako hoče vse vedeti in znati ter sleherno besedico dokazati!

nemu nazoru že omenjenih parlamentariških, mornariških in narodnogospodarskih avtoritet.

Železnica Divača-Loka ne prihaja tu niti v poštev, in s tem bi bilo pravo za pravo že povedano vse ono, kar bi bilo sploh možno še reči glede na ta železniški načrt; ker pa se povspesovatelji železnice Divača-Loka vzlic temu gotovo še ne dajo potolažiti, prisiljen sem, da vendar po bližje spregovorim o tem.

Dasi bi bila železnica Malnitz-Ture-Predel v svoji ukupnosti idejal druge železniške zveze, kakoršne si želi trgovski stan tržaški, izjavljam vendar — tudi to v popolnem sporazumenju z moimi volilci — da bi se za slučaj, ako bi v tem trenutku po menenju vlade ne mogli zmociti potrebni ukupni izdatek 56 milijonov, za sedaj zadovoljil z izvedenjem gorenjega dela, to je s progo železnice preko Tur, oziroma s katero-koli drugo namenovanih variant v smeri proti Solnogradu, in sicer iz nastopnih razlogov:

1.) Ker bi se stroški gradnje znižali za ta hip na 29 milijonov;

2.) ker bi si lahko pomagali primernimi tarifi na južni železnici, dekler ne pride definitivna odločitev o podaljšanju na jug, in bi bila s tem dosežena svrha, četudi ne v polni meri, zveze se severnimi in zapadnimi pokrajinami države;

3.) ker sem prepričan, da po naraščajočem prometu in z ozirom na okolnost, da se bode možno primerno upreti konkurenciji Reke le po popolnjenju te železnice v južni smeri, se kmalu pokaže, da bi se izplačalo tako popolnjenje.

Nasprotno pa bi se ne mogel izjaviti zadovoljnim, ako bi hoteli pričeti z gradnjo predelske proge, ker pri razliki le dveh milijonov goldinarjev med to in med železnico preko Tur sploh ne more biti denarnega vprašanja, in na drugi strani pa ne le da ne bi bila dosežena glavna svrha zveze Trsta severnimi in zapadnimi pokrajinami, ampak niti zagotovljena ne bi bila in bi še vedno visela v negotovosti.

Ne gledé na to, da za rentabiliteto koje železnice sploh in koje svetovne železnice še posebe niso merodavni le neposredni denarni vspehi, ampak tudi vsi drugi dobički, ki prihajajo od iste državi in prebivalstvu v političkem, gospodarskem in kulturnem pogledu, to je ona vsota imponderabilijev (stvari, ki se ne dajo pretehtati), koji, dasi se ne dajo proračunati po številkah in v naprej, vendar v svojem skupnem vspehu značijo izdaten dobiček, je vendar računati v omogočenje primerjanja, da bode železnica preko Tur že začetkom prometa dajala čistega dobička najmanje dveh odstotkov od naloženega kapitala. (Dalje prih.)

## O sodnih stvareh.

Govoril državni posl. dr. Matko Laginja v seji poslanske zbornice dne 19. marca 1896.

III. Doklade civilnim uradnikom v Pulji.

(Dalje.)

Zatem priporočam visoki zbornici sledečo resolucijo (čita):

Torej: Na vseh koncih in krajih se Vam vidi sumljiv naslov? Vsebinska da ne soglašja z naslovno etiketo? Sploh, da se Vam ne zdi primerna lahkokrnlm podlistkom prerresna snov, kakoršno sem obdelaval v dosedanjih številkah?

No, v poslednjem imate pa pravo! Saj sem tudi jaz imel pred očmi ves drugačen načrt! Lotiti sem se bil nakanil povsem druge smeri in drugačne tvarine, pa sem jo nekam zavozil! No, kaj hočete: novinec sem še na nevarnem polju podlistkarskem, pa ne vem, kje in kakó bi pričel: da-li od konca ali od kraja? Slišal sem kritičariti in zabavljati Vas tam gori v prvem nadstropju, pa sem se Vam hotel prikupiti s pritrkavanjem rodoljubnemu jezikanju. Mislim sem si: Quod licet Jovi, licet etiam bovi, pa zdaj vidim, da je treba predrugaciti ta zapeljivi izrek tako-le: Quod licet bovi, non licet Jovi, ali ka-li? . . .

Sicer pa Vas imam na sumu, gospod urednik, da mi Vi pravo za pravo ne privoščite izbrane si tvarine, češ: to je naše maslo tu gori nad črto! Vi pritlikovci tam doli bodite lepó pohlevni in oskromni ter se rédite o lahko-prebavni poetični hrani: o sličicah, o potopisnih črticah, o novelicah itd, dočim se mi tu gori mastimo s tečnimi „kranjskimi“ klobasama: i polemikami, rekremina-

„C. kr. vlada se pozivlja, da poskrbi za povišanje službenih doklad sodnim in ostalim civilnim uradnikom v Pulji, z ozirom na njih izjemni socialni položaj in na visoke stanarine“.

Ne bojim se izpovedati takoj tu, da s tem vršim željo večinoma svojih političkih protivnikov, kakor pa prijateljev, toda menim, da je narodnemu zastopniku dolžnost, da govori o stvari tam, kjer se je pokazala potreba. Visoki zbornici je poznano, da je položaj javnim civilnim uradnikom v Pulji izjemen kakor v nobenem drugem mestu, ne samo Istre, ampak tudi ostalih dežel. Pulj je, kakor vemo, pomorska trdnjava z množino častnikov in uradnikov c. in k. mornarice; tovarštvo s temi javnimi služabniki mornarice, kakor sploh način življenja v Pulji zahteva, da se tudi ostali civilni uradniki morajo nekoliko bolje oblačiti toliko v uradu, kolikor zunaj, ter tudi svoje družine držati nekoliko bolje, da morejo občevati. K temu prihaja jako draga stanarina, razmerno dražja, nego li v Trstu in v najbližjih predmestjih prestolnice dunajske, kar bi se moglo tudi dokazati, a stanovanja nimajo tistih ugodnosti, kakoršne imajo stanovanja prestolnice.

Vrhu tega obstoji še okolnost, da so častniki c. in k. mornarice plače, doklade itd. znamenito višje, nego-li civilnemu uradniku, n. pr. sodnemu, enakemu prvemu po razredu.

Po mojem menenju bi bilo torej pravično, da se zboljša to stanje. Čitali smo pred malo dnevi, da se nam danes ali jutri predloži načrt zakona o poplisanju uradniških plač. Jaz se ravno na-dejam, da bode vsprejet ta načrt zakona, kojim bi se povišale plače vsem uradnikom vseh dežel te državne polovice. Njegova prevzvišenost gospod minister železnice je rekel te dni, da bode mogoče dati Trstu drugo železnico samo tedaj, ako se poviša davek na pivo in žganje.

Jaz mislim, da se nam poreče, da je prav lahko zboljšati položanje tudi uradnikom, ali seveda tako, da se istodobno uvede koji novi, ali poviša koji obstoječi davek.

Ker se pa to, po moji sodbi ne more dovoliti, ter, kakor sem rekel, ni nade, da bi se vsprejel takov zakon, vsaj tako hitro ne, zato sem tej visoki zbornici priporočil ta posebni slučaj, ki je gotovo vreden obzira. (Dalje prih.)

## Politiške vesti.

V TRSTU, dne 28. marca 1896.

Državni zbor. Včeraj je imela poslanska zbornica svojo zadnjo sejo pred prazniki. Vsprejela je zakon proti goljufijam pri prodajanju, in o uredbi trgovine na drobno. Tudi o glasovanju o tem zakonu prišlo je do burnih prizorov med antisemiti in liberalci in je predsednik pozval na red antisemitskega poslanca Gessmanna. Temu pogostemu pozivanju na red le na strani krščanskih socialistov se ne smemo čuditi ni malo; čemu pa bi bil gosp. predsednik zbornice — vodja nemških liberalcev?! Glede uredbe trgovine na

cijami in psovkami, letečimi na vse konce in kraje širne domovine! Kaj ne, da sem Vas „pogruntal“?

No, pa bodi Vam! Razdeliva si torej polje, kakor Abraham in Lot tiste svoje ovce, jarce in kostrune. Vi tam gori v nadstropju kar s kijem in bétom po trdih bučah nasprotniških, da se bode vse kadilo, jaz pa tu doli v pritličji z zelenim sagoni za pisanimi metuljčki; če ujamem tu in tam tudi kakšno „mušico“, nič ne dé!

Na vseh koncih in krajih — to je vendar toli jasno in razumljivo, da more otipati vsak slepec brez pičice „pojasnila!“ Saj je pač v teh peterih besedicah obsežen ves vspeh, po katerem Vam kanim piskati, samo da pridem že do sape!

In kar se dostaje mojega imena in priimka, nič se ne bojte njiju: oba sta poštene slovenske korenine, da se Vam njiju ni treba sramovati. Če bi se pa kakšen nepoklicani pikogriz zaletaval vanje, le meni ga naznanite! Pravico da smeščenja starodavnega imena svojega imam jedino-le jaz sam, po izreku Goethejevem o zdravi samoironiji:

„Wer sich nicht selbst zum Besten haben kann, Der ist gewiss nicht Einer von den Besten“.

No, in prihodnjič začnem pa kositi!

Samo Skok.

drobno je obljubil minister za trgovino, da se bode jemal ozir na posamične dežele. — Prihodnja seja bode dne 14. aprila. — Tudi gospodska zbornica je imela včeraj svojo sejo in je vsprejela: zakon v razširjenju zakona za preskrbovanje vdov in sirot častnikov in moštva, zakon o rudniških nadzornikih in razne druge predloge.

**Nov škandal v Italiji.** Časnikarska indiskretnost v Italiji razglasila je, da je vlada odredila tri tajne preiskave zaradi poneverenj. Glasom teh vesti izginile so v žepih nekaterih dostojanstvenikov izdatne svote denarja, katerega so darovali dobrosrčni ljudje za bédnike v Kalabriji, koji so trpeli ogromno škodo vsled potresa. Nadalje govoré, da se je ta ali oni dostojanstvenik okoristil iz takozvanega tajnega zaklada in slednjič, da tudi upravljanje z denarjem za Eritrejo ni bilo povsem v redu. Imena dotičnih sebičnih „dostojanstvenikov“ niso še došla v javnost, kakor niti podrobnosti o poneverjenju ne. Ako je kaj resničnega na stvari, utegnejo že službena poročila priobčiti kaj podrobnjšega. Saj zamolčati in potlačiti sedaj ne morejo več škandala, ko je došla stvar že v javnost, pač pa morejo „prikrojiti“ resnico po svoje. Doslej spravili so listi v Italiji le toliko na dan, da je izginilo 361.478 lir, katere je darovalo občinstvo za bédnike v Kalabriji in pa 80.000 lir, katere je daroval italijanski kralj v isti namen. Ta in oni list se čudi, zakaj prefekt v Reggio Calabriji ni hotel objaviti v časnikih, kakó je razdelil izročeni mu denar, dasi so listi hoteli objaviti razdelitev darov brezplačno.

**Dogodki v Italiji.** Izjava ministrskega predsednika Rudinija v italijanskem senatu, da so izginoli spisi o kapitulaciji utrdbe Makalé, povzročila je ne le velikansko razburjenje v vsej javnosti, ampak je ogorčila tudi dvorne kroge ter posebno užalila kralja samega. To dejstvo je seveda toli škandalozno in maločastno za Italijo, da lahko razumemo ogorčenje kralja Umberta, ki je zahteval od Rudinija, naj prekliče to svojo izjavo, sicer da ne bi preostajalo drugzega, nego da odstopi vse ministerstvo. Tako je prišlo, da je ministrski predsednik v včerajšnji seji senata res preklical ono svojo izjavo v toliko, da je rekel, da se je bil prvokrat nejasno izrazil, kajti dotični spisi da niso bili ukradeni, ampak da jih je zgubil polkovnik Galliano v bitki pri Aba Garimi. (?) Nadalje je povedal, da general Baldissera že nabira gradivo za novo poročilo in sicer po ustnih sporočilih in spominih onih častnikov, ki so bili v utrdbi Makalé. Ta druga in prisljuna izjava ministrskega predsednika je pa maloverojetna, kajti mi si ne moremo misliti, da je polkovnik Galliano nosil dotične spise pri sebi skoro mesec dni, koja dóba je potekla od kapitulacije utrdbe Makalé pa do bitke pri Aba Garimi, in je, rekli bi, umevno samo ob sebi, da jih je predložil predpostavljene mu vrhnemu poveljnistvu. In ta se nam uriva tudi vprašanje, kako je to, da ni nikakih prepisov na brzojavnem uradu v Massavi? Čudno res, čudno, tako čudno, da tudi v Italiji ne verujejo tej drugi izjavi Rudinijevi, kajti sum se širi sedaj še bolj nego poprej in se utrja vera v govorico, da je kralj sam dal one 4 milijone, s kojimi so odkupili posadko obkoljene utrdbe Makalé. Ako se obistini ta govorica, potem je dobila nov sunek „čast italijanskega orožja“. Rudini pa je dodal še eno izjavo, ki čudno osvitlja odnošaje v italijanski vojski: rekel je namreč, da tudi poročila Baratierijevega o bitki pri Aba Garimi najbrže ne bode možno sestaviti le po spominih častnikov, ki so bili v tej bitki. Tudi to je čudno. Kako pa to, da general Ellena poroča na dolgo in široko o konfuziji, ki je vladala v bitki pri Aba Garimi in navaja celó, da je vsa rezerva obstala le iz jednega bataljona brez — nijednega topa!! Na jedni strani se spominjajo na vse, na drugi pa na ničesar.

**Razprava proti Baratieriju.** Iz Rima javljajo, da vojaške oblasti ne namerujejo zahtevati od poslanske zbornice dovoljenja, da smejo sodnijsko postopati proti Baratieriju, kajti vsa razprava bode popolnoma vojaške naravi, kakor je tudi povod iste iskati v Baratieriju kakor vojaku. Baratieri je baje že poslal vojnemu ministerstvu svoja pismena opravičevanja. — Vse kaže pa na to, da vsi italijanski generali, ki so bili v bitki pri Aba Garimi hočejo zvaliti vso krivdo na Baratierija. V tem smislu je sporočil general Ellena vojnemu ministru,

da so bili vsi generali proti načrtu Baratierijevega za omenjeno bitko, a poslednji da ni hotel odnehati.

Rimske vesti zagotavljajo, da je med častniki in vojniki bila tolika razkačenost proti Baratieriju, da so častniki, izvedši, da se Baratieri prepelje v Italijo na parniku „Sumatra“, prosili, naj ga nikar ne vkrcajo, ker sicer ne bi mogli jamčiti za njegovo življenje. Ako je res vse to, kar pripoveduje general Ellena o Baratieriju in česar omenjamo tudi mi danes na drugem mestu, gledé vedenja poslednjega v bitki pri Aba Garimi, potem smemo reči, da je Baratieri brezvestno pustil na cedilu svojo vojsko pri Aba Garimi, kakor je pustil na cedilu pri Amba Aladži zares hrabrega majorja Tosellija.

Kakor rečeno, kar pripovedujejo drugi generali o Baratieriju, je uprav uničujoče za vojaško čast istega.

Oni zloglasni Jacobsohn (Žid), ki je falzikoval in kradel dokumente, koje je potem pokojni Stambulov zlorabljal proti Rusiji, ta čedna duša, umrl je včeraj v neki bolnišnici budimpeštanski.

## Različne vesti.

**Imenovanje.** Ces. kr. namestnik v Trstu je imenoval namestništvenega konceptista dr. Emila Fabri zija provizoričnim okrajnim glavarjem.

**Nov notar za Motovun.** Ministerstvo za pravosodje imenovalo je dr. Karla Meccia notarjem s sedežem v Motovunu. Novi notar je te dni prisegel ter dobil dovoljenje, da sme opravljati notarski posel ter sestavljati spise v italijanskem in nemškem jeziku. Kam pa naj hodijo motovunski Slovenci, ako potrebujejo notarja?

**Doneski za moško podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu.** Gosp. Anton Metlika v Dragi je poslal 1 krono 60 stot., katere so darovali botri z Bazovice pri krstu njegove hčere. — Gosp. Mijo Žagar, učitelj v Klancu, je poslal 12 kron, nabranih o priliki pogreba pok. učitelja g. F. Breitschopfa v Borštu. Ker so bili obdarovani knjižicoj „Obnarodimo še nekaj“, sta darovala staroselski fant in g. V. Furlani vsak po 2 kroni.

Flenčkajneri pri igri 7½, so darovali 3 krone. — Družba v gostilni g. Petra Mušek-a „Alla Vittoria“ je darovala 2 kroni 60 stot. — Vesela družba v Repniču je nabrala dne 15. t. m. 4 krone 60 stot.

**Za podružnico družbe sv. Cirila in Metoda** na Greti se je nabralo po g. M. V. v rojanski zadružni krčmi 1 gl. 50 nč. kakor kazeno za izgovorjeno nemško besedo.

**Iz Sv. Križa na Vipavskem** nam pišejo: Gosp. Leopold Lasič, trgovec v Malih Žabljah, podpredsednik „Bralnega društva“ v Sv. Križu, pospešitelj narodne zavednosti, umrl je dne 23. t. m. Bodi mu zemlja lahka!

**Dra. Smolko**, bivšega predsednika naše poslanske zbornice, zadela je včeraj kap, ko je bil na sprehodu. Nevarnost je velika za življenje tega odličnega moža že vsled visoke starosti istega. Smolku je namreč že nad 80 let.

**Povratak „Glasbene Matice“.** Rekli smo že, da je ves narod slovenski dolžan hvalo vrli „Glasbeni Matici“, ki je proslavila slovensko ime pred širokim svetom. Da, narod slovenski mora biti hvaležen temu društvu in tudi — ponosen na svojo „Glasbeno Matico“! A če moramo biti hvaležni vsi, koliko bolj mora biti hvaležna naša Ljubljana! Na Ljubljano padajo direktno žarki na Dunaji pridobljene slave in zmage, a iz središča odsevajo žarki na ves narod! Radi verjamemo torej, da je ljubljansko občinstvo radosti kipečim srcem vsprejelo pevke in pevce, vrnivše se sé svoje zmagovalne ekspedicije. Vrle in prve te predstavitelje glasbene umetnosti slovenske pozdravil je župan Grasselli iskrenimi in navdušenimi besedami, a odvrnil mu je deželnega sodišča svetnik Vencajz, rekši: „Slavo je žela „Glasbena Matica“. Izročam jo vam, čuvajte jo, čuvajte „Glasbeno Matico“ na prosep vsega naroda!“ Tem besedam je sledilo veselo vsklikanje na kolodvoru zbranega občinstva, svirala je vojaška godba in v slovenskih srcih je bujno žarela cvetka slovenske hvaležnosti, — saj je svetnik Vencajz izročil slavo „Glasbene Matice“ „vam“, pri čemer se ni mogel misliti drugzega, nego narod slovenski! — Ljubili smo to slovensko ime iz vse svoje rodoljubne duše, ko je bilo skrito in zapuščeno in prezirano od vseh, koliko bolj je

moramo ljubiti danes, ko se je odličilo pred vsim svetom najslajnejšo kulturno zmago, toli sijajno, da mu celó stari tradicionalni nasprotniki spoštljivo pokladajo tribut občudovanja?! Slava „Glasbeni Matici“ in slava tudi možu, ki je velikim trudom, kakorsnega moreta porajati le pravo razumevanje pomena umetnosti in idejalno navdušenje, povspel „Matico“ na tako stopinjo — slava dirigentu Hubadu!

**Strašno!** Tržiču na Goriškem preti strašna nevarnost! Valovje vseslovanskega morja peni se in buta ob to trdnjavo italijanstva in te dni preskočil je jeden val celó to zidovje in butnil naravnost v trdnjavo „Monfalcone“ in menda baš ob glavo poročevalcu vrlega „Il Piccolo della Sera“. Dvakrat strašno! Čujte, ljudje božji, kaj se je zgodilo: Na pošto v Tržič dospela je z Nabrežine denarna pošiljatev, naslovljena: Ivan Pogačnik v Tržiču na Goriškem. In to je zasledil „Piccolov“ vohun. Prestašil se je tega slovanskega vala takó, da je čital naslov: Ivan Pogotschnigg (!!) ter brzo sporočil svojemu krivonosemu „šefu“, kakšna strašna nevarnost preti italijanstvu tržiškemu. Roti pošte vesoljnega sveta, da naj za božjo voljo nikar ne vsprejemajo pošiljatev: naslovljenih v „Tržič“ ne pa v „Monfalcone“ ter se britko joče, da se je neki član občinskega zastopa tržiškega že v tem smislu pritožil na pošto ravnateljstvo, toda isto na to pritožbo niti odgovorilo ni! Trikrat strašno!

Majhni so postali, strašno majhni in — smešni! Ali res nimajo nobenega zmisla več, ti pionirji italijanstva na Primorskem, za svoje dostojanstvo in svoj ugled? Ali res ne slutijo, kako grozno kompromitirajo svojo lastno stvar, ako vzbujajo domnevanje, da je italijanstvo v nevarnosti že pred jednim samim slovenskim naslovom?! Ako italijanstvo na Primorskem stoji na takih nogah, potem pa naj le — likviduje hitro!

**Zabavni vlaki.** Za Veliko noč priredi prva dunajska pisarna za potovanja Schröckleve udove zabavne vožnje iz Trsta na Dunaj, v Budimpešto, na Reko in v Benetke. Jako znižane cene in čaši odhajanja so razvidni iz lepakov in programov, ki se dobivajo na postajah.

**Izpred poročnega sodišča.** Leta 1880. poročila se je sedaj 51letna kmetica Katarina Richter, udova Peresa iz Trušk pri Kopru s kmetom Miho Dilizzo (Dilica) iz Pomjana. Zakon je bil zelo nearečen in ker zakonska nikakor nista mogla soglašati, razstala sta se po par letih. Žena s svojim sinom iz prvega zakona naselila se je v Loparju, občina Pomjan, mož pa je brez stalnega bivališča živel po Istri; sedaj je služil pri tem ali onem kmetu za hlapca, sedaj je beračil od vasi do vasi, da se preživi. Tu pa tam prišel je tudi svojo ženo obiskat, toda ista ga ni nikdar vsprejela kdo ve kakó prijazno. Ob vsakem takem obisku doslo je do burnih prizorov, kajti ta žena živela je tako, da je bila v pohujšanje vsemu selu, mož pa je ženo trpinčil, kolikor surovejše je mogel.

Letos, dne 18. februarja, došel je Dilica po večmesečni odsotnosti zopet k svoji ženi. Le-ta je bila v kuhinji s svojim sinom in dvema kmetoma. Vstopivši Dilica je zalučil svoji ženi par psok v obraz. Nenadna povrnitev moža, kojega je sovražila iz vse duše, in psokve razkačile so 51letno ženo takó, da se je vrgla na moža, ga podrla na tla in pograbila palico, katero pa ji je izvil jeden prisotnih kmetov. Mož je ustal, žena je zgrabila dolg kuhinjski nož, ne da bi bil kdo opazil to, porinila moža na dvorišče, ga vrgla na gnojšče in mu bliskoma šestkrat zabodla nož v truplo. To vse zgodilo se je tako naglo, da se niti mož sam ni mogel braniti, niti ni mogel nikdo prisotnih pravočasno priskočiti ubogemu Dilici v pomoč. Še-le, ko je smrtno ranjeni mož pričel kričati na vse grlo, prihitela sta moža iz kuhinje ter izvila besni ženski nož iz roke. Ranjenemu možu pa ni bilo več pomoči; razven različnih ran po raznih krajih trupla imel je globoko rano v trebuhu, in naslednjega dne že rešila ga je smrt trpljenja in — žene. Besno žensko prijeli so takoj in jo izročili sodišču ter včeraj stala je pred porotniki, zatožena umora.

Obtoženka je Slovenka, priče bile so vse slovenskega rodu, in zato se je morala razprava pred tržiškim porotnim sodiščem vršiti — s pomočjo tolmača.

Žena je priznala hudodelstvo, toda izgovarjala se je, da se je morala braniti pred svojim

Lastnik politično društvo „Edinosti“. Izdavatelj in odgovorni urednik: Julij Mikota. — Tiskarna Dolenc v Trzinu.